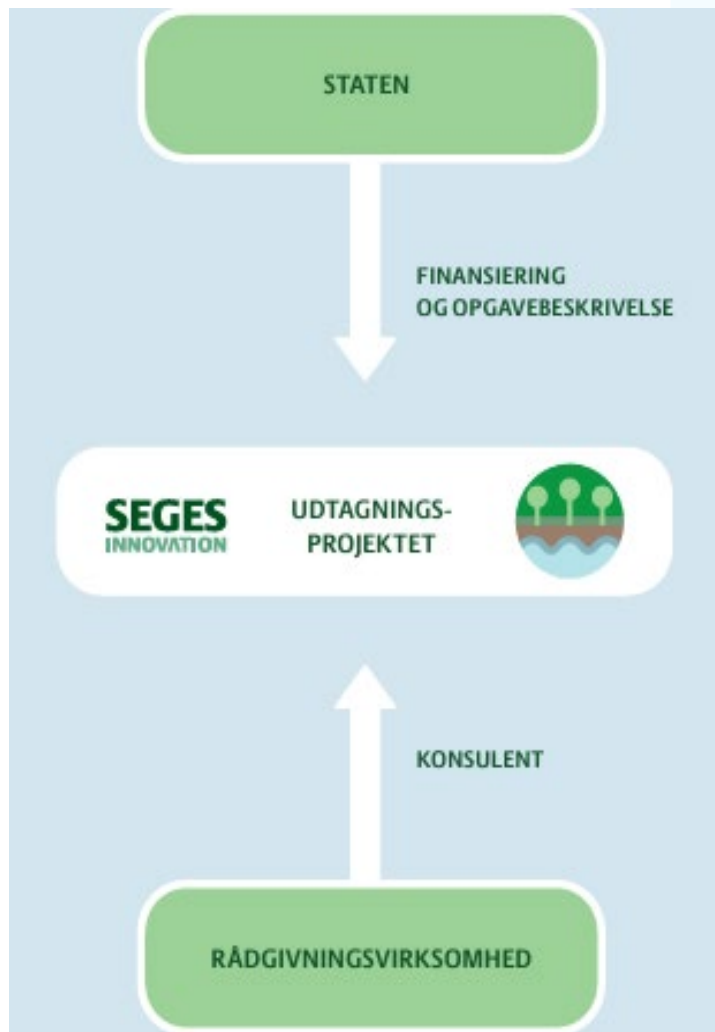

Vådområdeprojekter - fra idé til naturgenopretning

Hvad er en udtagningskonsulent?

Hvad kan en UDTAGNINGSKONSULENT

Med Aftale om et Grønt Danmark er kursen for de kommende års grønne omstilling nu lagt, og landbrugets egne udtagningskonsulenter har en central rolle i udtagnen af jorder til gavn for

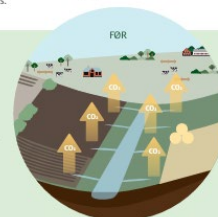
Fakta om LAVBUND

Hvorfor udtager man kulstofrig landbrugjord?

- Dyret, kulstofrig jord bidrager betydeligt til landbrugets klimaudledning, og derfor spiller udtagnen af kulstofrig landbrugjord en afgørende rolle, når det handler om at indfri målet om at nedbringe Danmarks udledning af CO₂ med 70 % i 2030.
- Med regeringens "Aftale om et Grønt Danmark" er ambitionen at 140.000 ha kulstofrige jorder inkl. randarealer skal udtages inden 2030 for at klimamålet kan nås.

Sådan fungerer et lavbundsprojekt

- Når kulstofrig tørvejord drænes, bliver jorden iltrig, og organisk materiale nedbrydes så CO₂ frigives.
- For at undgå frigivelse af CO₂ skal jorden vandmættes, så nedbrydningen af kulstof forhindres, og frigivelsen af CO₂ minimeres. For at vådlægge jorden benyttes en række hydrologiske tiltag – læs mere om de mest gængse tiltag i lavbundsprojekter i figuren.
- En vådlægning af kulstofrig landbrugjord kan give en reduktion på 10-40 ton CO₂ pr. ha pr. år.

Lukke grøfter i delvise dræn Når grøfter lukkes og dækkes til med jord og/eller dræneleddene ned i jorden, vil vandet stige op i den omkringliggende jord og dermed, i stedet for at blive ledt direkte til vandløbet, vandmætte det ønskede areal af varierende grad.

Hævet vandløbsbund Når bunden i et vandløb hæves, lægges der større mængder af grøftmateriale, oftest græs, ned i vandløbet. Hermed hæves vandstanden i vandløbet, og vandet vil stige ud til siderne og dermed vandmætte det omkringliggende areal.

Fakta om MINIVÅDOMRÅDER

Hvorfor laver man minivådområder?

- Minivådområder er et af de mest effektive virkemidler til at reducere næringsstofab. Når først de er etableret, kan de vedligeholdes og udvides til at omfatte flere arealer.

Fakta om VÅDOMRÅDER

Hvorfor laver man vådområder?

- Vådområder kan fjerne store mængder kvælstof og er derfor et af de bedste virkemidler til at forbedre vandmiljøet. Vådområder kan også etableres for at fjerne fosfor.
- Målet i Landbrugsaftalen fra 2021 er, at kvælstofabet fra markerne skal reduceres enten med frivillige virkemidler eller med yderligere målrettet regulering såsom efterafgrøder. Samtidig sikrer en miljøgaranti i Landbrugsaftalen, at de nødvendige vandmiljøindsatser er gennemført senest i 2027.
- Vådområder har stor indflydelse på, om efterafgrødekvalitet skal stige eller ej. Jo flere frivillige drænvirkemidler, som fx vådområder, der etableres i oplandet, jo lavere bliver kravet til målrettet regulering.

Sådan fungerer et vådområde

- Et vådområde etableres oftest i en ådal, hvor naturlige vandstandsforhold genetableres. Området vil ved en vådlægning opnå en funktion som et naturligt filter, der reducerer kvælstof fra de omgivende markers drænvand.
- Vådområdet etableres ved forskellige hydrologiske tiltag – læs mere om de mest gængse tiltag i vådområdeprojekter i figuren. Når kvælstofholdigt drænvand passerer den vandmættede jord, reduceres kvælstoffet til uskadeligt frit kvælstof, som frigives til atmosfæren. Atmosfæren har et naturligt indhold på 78% frit kvælstof.
- Effekten af et vådområde er typisk på 90-120 kg N/ha/år.

Lukke grøfter i delvise dræn Når grøfter lukkes og dækkes til med jord og/eller dræneleddene ned i jorden, vil vandet stige op i den omkringliggende jord og dermed, i stedet for at blive ledt direkte til vandløbet, vandmætte det ønskede areal af varierende grad.

Hævet vandløbsbund Når bunden i et vandløb hæves, lægges der større mængder af grøftmateriale, oftest græs, ned i vandløbet. Hermed hæves vandstanden i vandløbet, og vandet vil stige ud til siderne og dermed vandmætte det omkringliggende areal.

Projekttyper

- Mindre potentiale for effekt
- Mellem potentiale for effekt
- Stort potentiale for effekt

Minivådområder

- Natur
- Jagt
- Rekreativt
- Klima
- Drikkevand
- Klimatilpasning

Kilde: Udtagningskonsulenterne

Små vådområder (NY!)

- Natur
- Jagt
- Rekreativt
- Klima
- Drikkevand
- Klimatilpasning

Projekttyper

- ● ● Mindre potentiale for effekt
- ● ● Mellem potentiale for effekt
- ● ● Stort potentiale for effekt

Store vådområdeprojekter

- ● ● Natur
- ● ● Jagt
- ● ● Rekreativt
- ● ● Klima
- ● ● Drikkevand
- ● ● Klimatilpasning

Kilde: Udtagningskonsulenterne

Lavbundsprojekter

- ● ● Natur
- ● ● Jagt
- ● ● Rekreativt
- ● ● Klima
- ● ● Drikkevand
- ● ● Klimatilpasning

Dyrkning af kulstofrige landbrugsjorder

Før

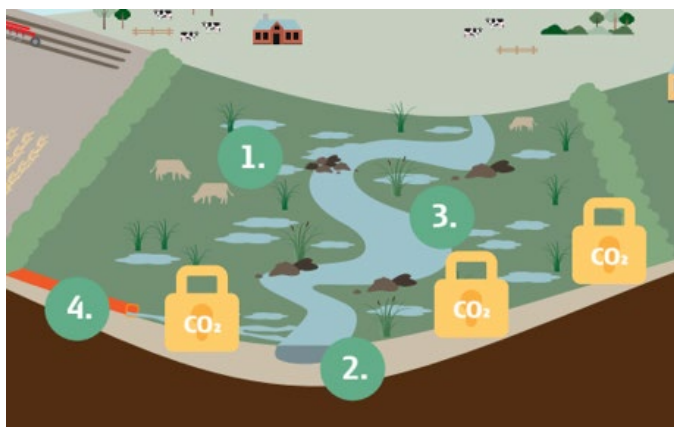
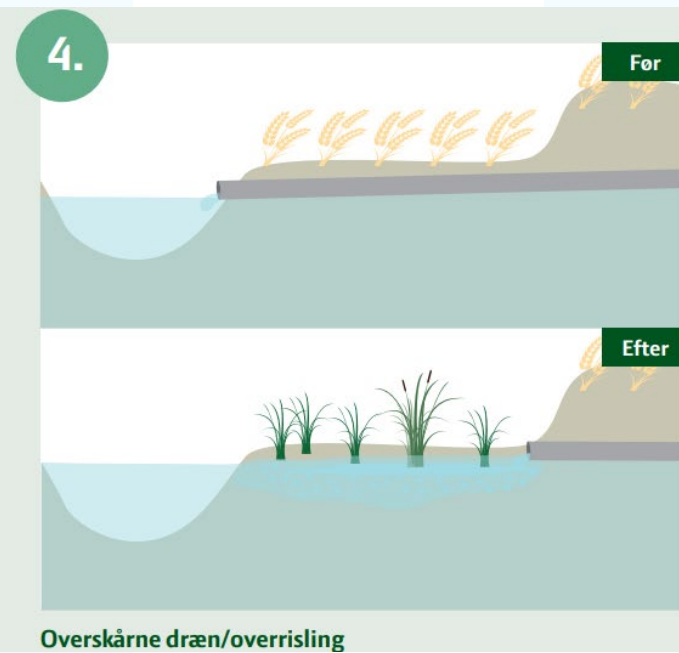
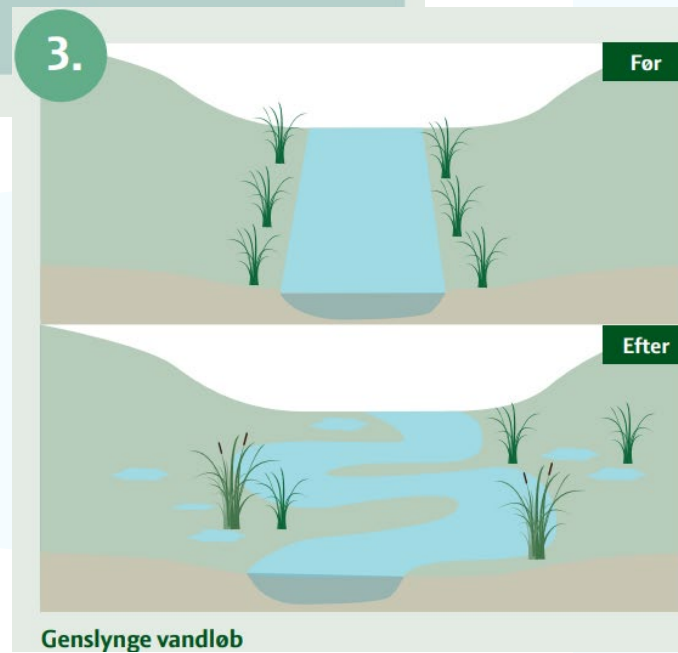
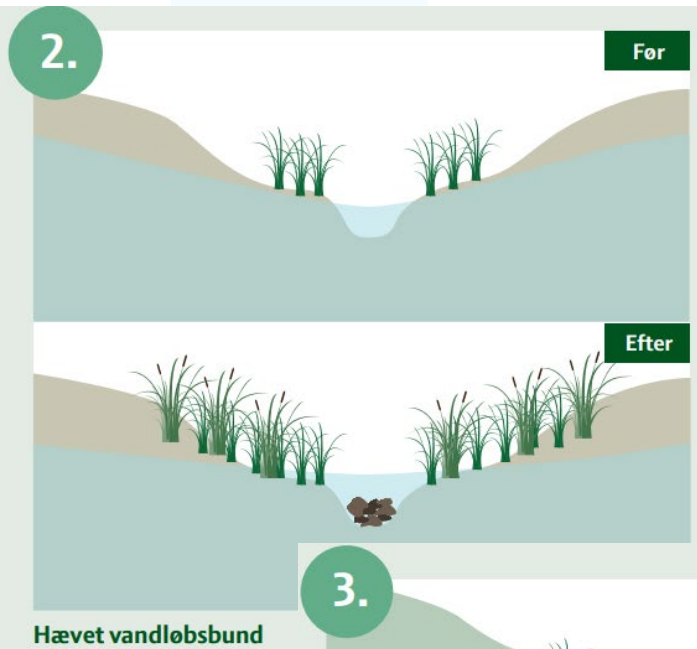
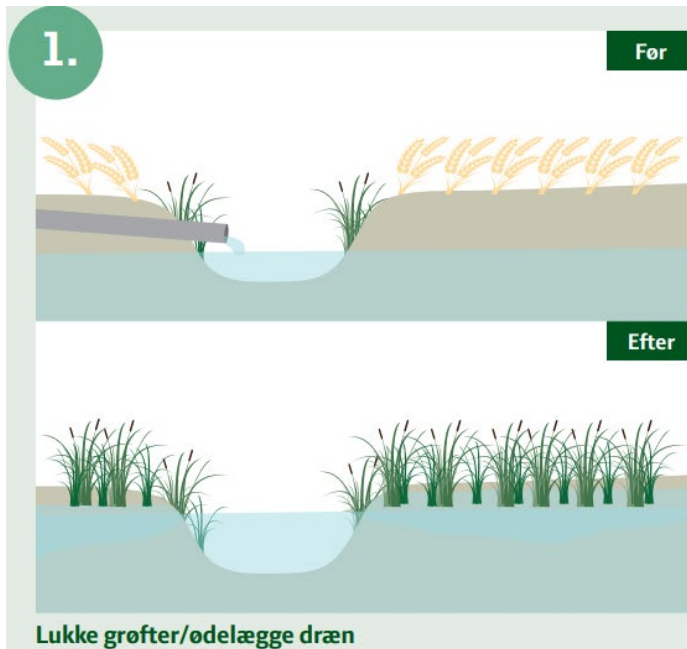
Vådlægning af kulstofrige landbrugsjorder

Efter

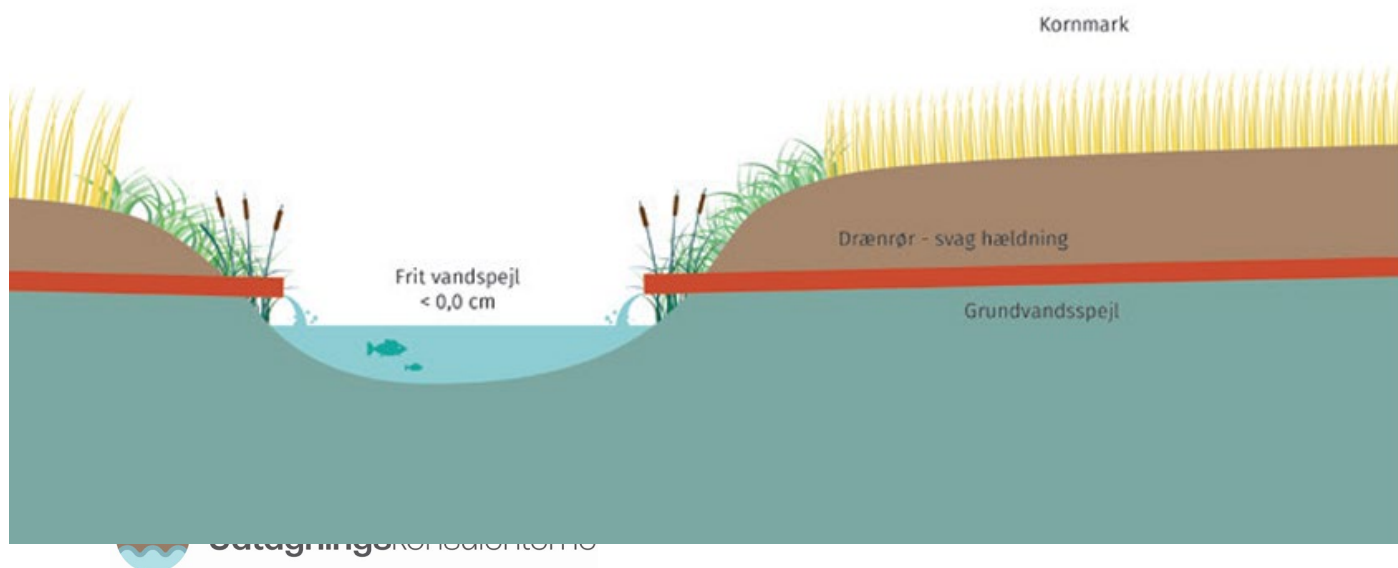
Udtagningskonsulenterne

Agillix

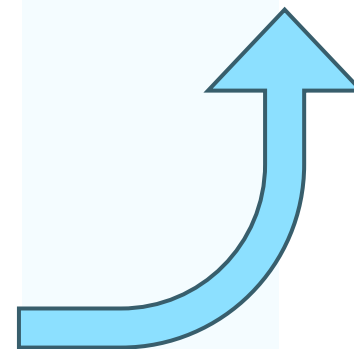
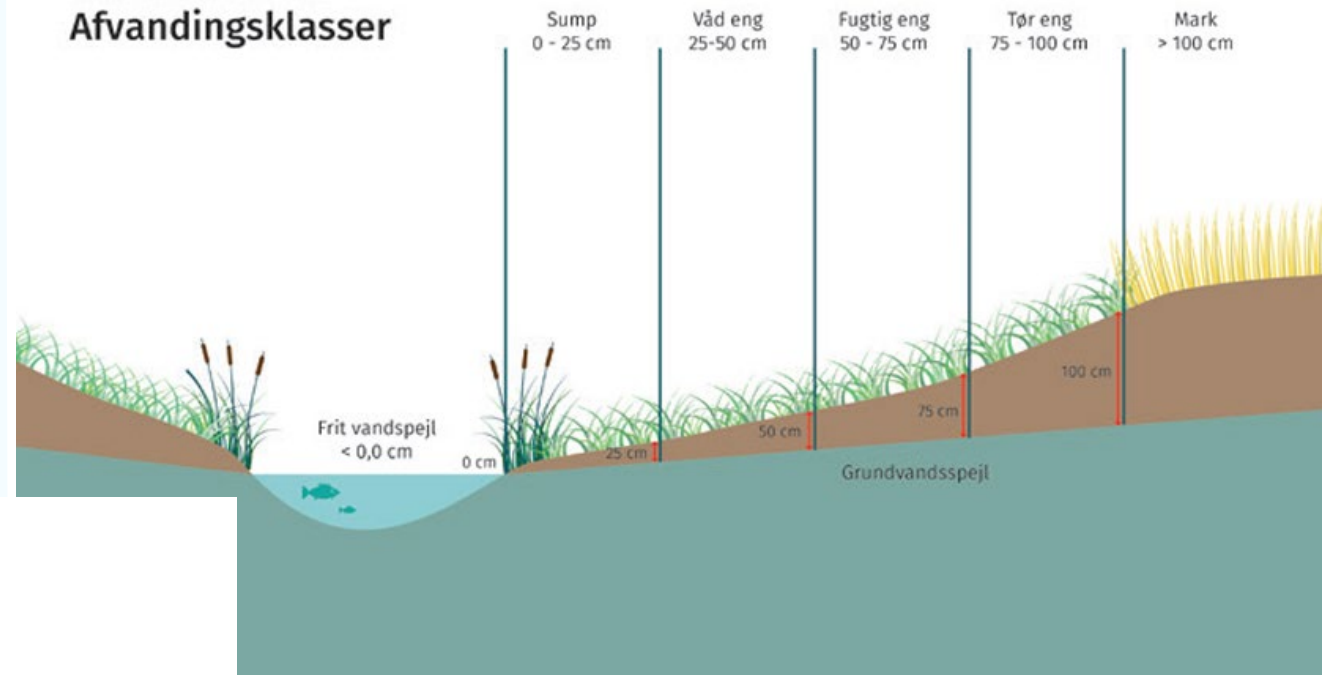

Tiltag

Dræning

Brinkmetoden Afvandingsklasser

Fra landbrugsjord til vådlægning

ÅR 1-2

ÅR 3-8

ÅR 1

Idé

Hvor kan der potentielt udtages jord?

- Lodsejerhenvendelse til udtagningskonsulent, NST eller kommune
- Genbesøg fra tidligere forundersøgelser
- Screening af område med udgangspunkt i tørvekort
- Invitation til opstartsmøde i potentielle projektområder

Forberedelse

Afgrænsning af projektområde og indsendelse af ansøgning

- Opstartsmøder med centrale lodsejere, hvor projektets afgrænsning laves i samarbejde
- Dialog blandt udtagningsaktører (NST, Kommune og udtagningskonsulenter)
- Projektbeskrivelse til ansøgning af udtagningsordning

Forundersøgelse

Hvordan jorden kan tages ud

- Ejendomsmæssige forundersøgelse: Løbende dialog med lodsejere i forhold til deres viden om projektområdet og ønsker til projektet.
- Teknisk forundersøgelse: Hvilke vådlægningstiltag skal benyttes, hvor vådt bliver området efter vådlægning og er der behov for afværgeforanstaltninger?
- Udtagning af jordprøver til bestemmelse af kulstof- og fosforindhold i jorden
- Konsekvensvurderinger i relation til blandt andet miljø og natur
- Endelig projektafgrænsning

ÅR 2-7

Realisering

Etablering af projektet

- Jordfordeling gennemføres efter behov
- Køb/salg af ejendomme
- Myndighedsbehandling
- Detailprojektering
- Gennemførelse af projekt

Forankring

- Aflevering af projekt
- Tilsyn og kontrol
- Udbetaling af kompensation

Idé og forberedelse

Kilde: Udtagningskonsulenterne

Forundersøgelse

- Ejendomsmæssig
 - Lodsejerforhold, projektopbakning, kompensation
- Teknisk
 - Målinger, prøver, beregninger, hydrologi

Halkær Å Naturgenopretningsprojekt 1 og 2, Lavbundsprojekt og N-vådområdeprojekt

Teknisk forundersøgelse – Oktober 2021

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

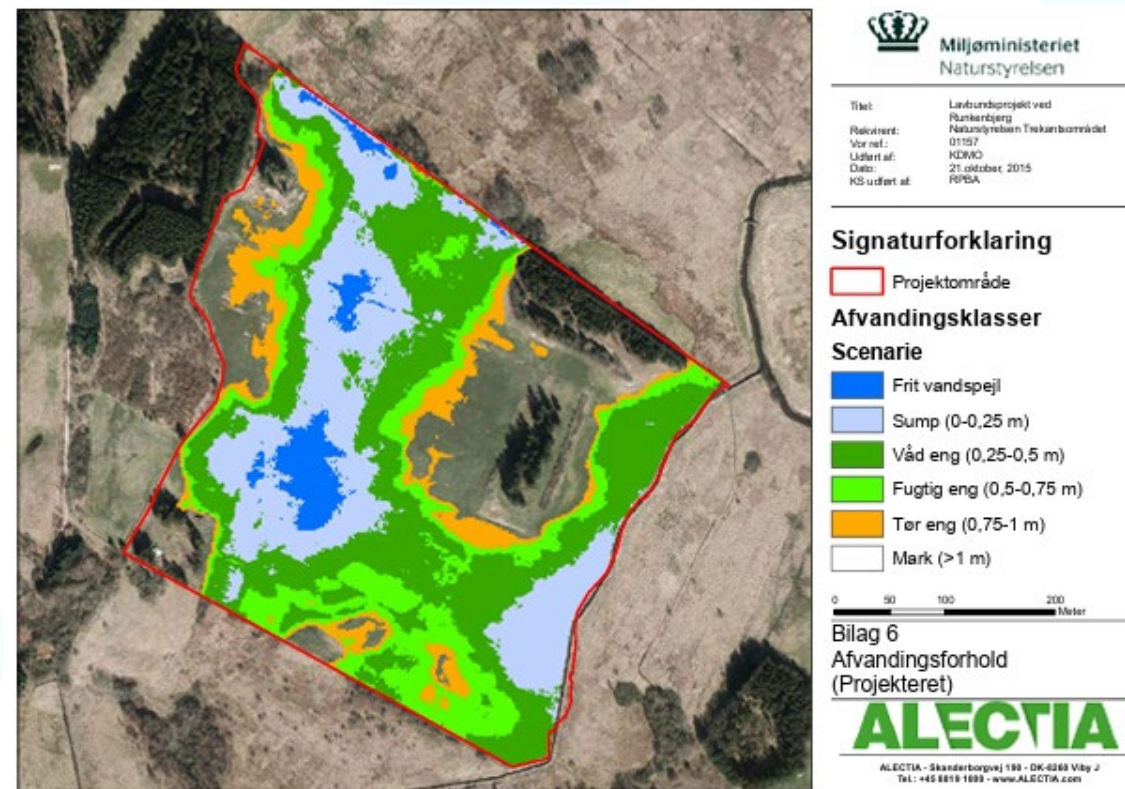
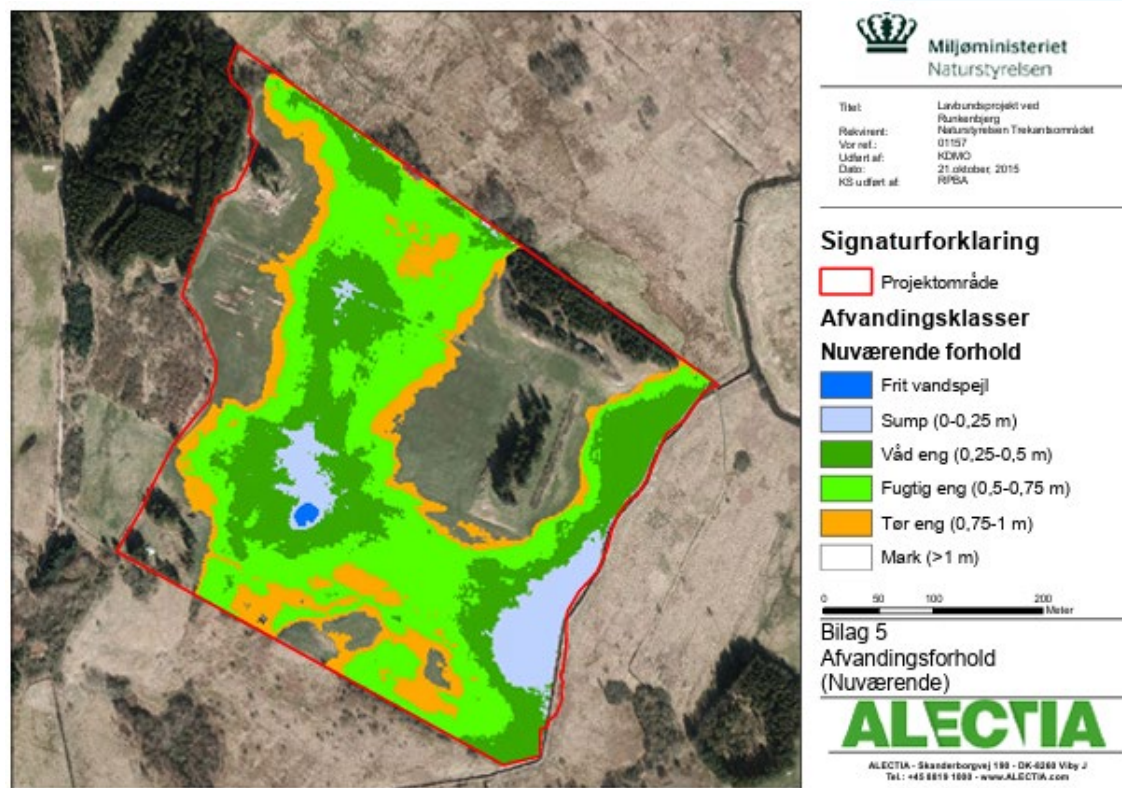

LDP 2020

Teknisk forundersøgelse – Halkær Å

Forundersøgelse

Før og projekterede afvandingsforhold v. Runkenbjerg. Kilde: Udtagningskonsulenterne

Sådan foregår en jordfordeling

5 / Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø/ Lodsejermøde

Illustration: SGAV

Udtagningskonsulenterne

Agillix

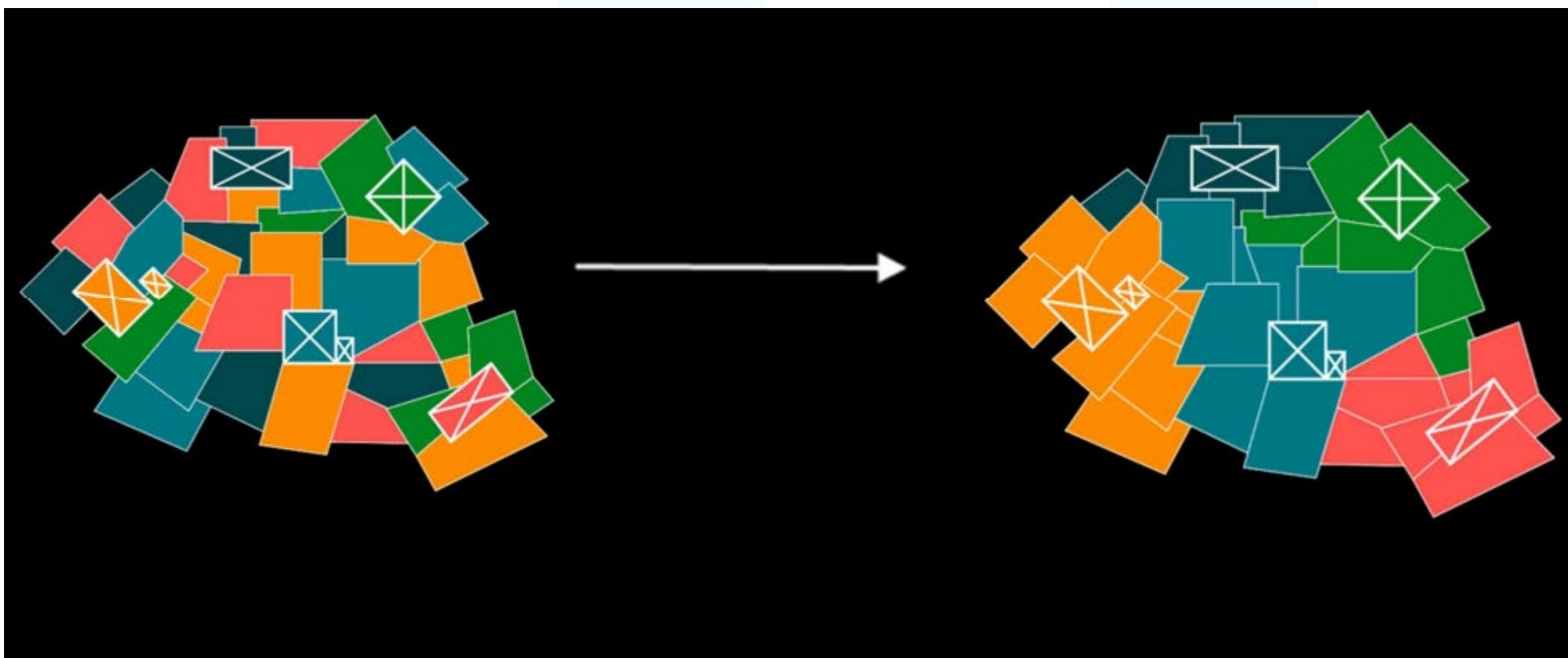

Illustration: SGAV

BIOMASSEHØST

INTENSIV SOMMERGRÆSNING

EKSTENSIV GRÆSNING

TILGRØNING

Vådområdeprojekt – før og efter

Vådområdeprojekt – før og efter. Velds Møllebæk v. Nørreåen, Viborg kommune. Foto: Envidan

Udtagningskonsulenterne

Tre vigtige budskaber

- Arealanvendelse
- Salg/køb af ejendom
- Opsøg mulighederne

